

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 107/2025 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen ikäihmisten päivätoiminnan järjestämisestä

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Henrik Wickströmin /r näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 107/2025 vp:

Aikooko sosiaali- ja terveysministeriö antaa hyvinvointialueita koskevan suosituksen järjestää ikäihmisten päivätoiminta siten, että asiakkaalla on mahdollisuus osallistua toimintaan fyysisesti paikan päällä?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Orpon hallitusohjelmassa (2023) hyvinvointialueita kannustetaan lisäämään ja uudistamaan ikäikäiden ryhmämuotoista päivätoimintaa. Ennaltaehkäisyyn ja kotona asumisen tukemisen näkökulma korostuvat myös Kansallisessa ikäohjelmassa (Valtioneuvosto 2022) ja Laatusuosituksessa aktiivisen ja toimintakykyisen ikääntymisen ja kestävien palvelujen turvaamiseksi (Sosiaali- ja terveysministeriö [STM] 2024). Kuntouttava päivätoiminta on yksi sosiaalihuoltolain 19 § (1301/2014) mukaisista tukipalveluista. Tukipalveluja tulee järjestää tarpeen mukaan henkilölle, jolla toimintakyky on alentunut esimerkiksi korkean iän, sairauden, vamman tai muun vastaavan syyn vuoksi (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014) ja riippumatta siitä, saako hän kotihoitoa tai muita palveluita (STM 2024).

Laki hyvinvointialueesta (611/2021) velvoittaa hyvinvointialueet vastaamaan palvelujen järjestämisestä sekä tuottamistavan valinnasta. Tähän sisältyy myös päivätoiminnan järjestäminen, joka voidaan toteuttaa joko paikan päällä tai etätoimintana. Järjestämisessä on huomioitava, että etätoiminta voi olla sopivampi vaihtoehto joillekin asiakkaille. On tärkeää, että jokainen asiakas kohdataan yksilöllisesti – heidät tulee nähdä, kuulla ja huomioida omana itsenään.

Suomen kestävä kasvun ohjelmassa Terveiden ja hyvinvoinnin laitos on tehnyt vuonna 2024 selvityksen ikääntyneiden kuntouttavan päivätoiminnan nykytilasta hyvinvointialueilla. Sen mukaan lähes kaikki hyvinvointialueet järjestävät kuntouttavaa päivätoimintaa, mutta eroja on muun muassa asiakasmäärissä, myöntämisperusteissa ja palvelun peittävyudessa. Päivätoiminnan kehittämiseksi ja ylläpitämiseksi tehdään erilaisia toimia.

Tällä hetkellä käynnissä olevissa terveyden edistämisen määrärahoilla toteutettavissa hankkeissa sekä yhtenä vuoden 2026 painopistealueena keskitytään edelleen iäkkäiden hyvinvoinnin ja terveyden tukemiseen. Tavoitteena on lisätä ja uudistaa toimintakykyä edistävää ryhmämuotoista toimintaa. Hankkeissa hyödynnetään jo kehitettyjä, tavoitteellisia toimintamalleja sekä kehitetään ja juurrutetaan pysyviä prosesseja ja rakenteita. Ryhmätoimintaa toteutetaan yhteistyössä kuntien, hyvinvointialueiden ja kolmannen sektorin kanssa.

Juuri alkaneen Omaikä- ohjelman (1.4.2025 – 31.3.2027) tarkoituksena on iäkkäiden osallisuuden ja itsemääräämisoikeuden sekä toimintakyvyn ja varhaisen tuen edistäminen. Omaikä-ohjelmassa on tarkoitus luoda alueilla monitoimijaista yhteistyötä edistävä rakenne, joka kokoaa hyvinvointialueet, kunnat ja järjestöt yhteen kehittämään ja toteuttamaan iäkkäiden henkilöiden toimintakykyä tukevaa toimintaa, kuten avoin kohtaamispaikkatoiminta ikääntyville ja omaishoitajille sekä iäkkäiden osallisuutta aktivoiva ja omaishoitajien jaksamista tukeva päivätoiminta.

Myös laatusuositus aktiivisen ja toimintakykyisen ikääntymisen ja kestävien palvelujen turvaamiseksi 2024–2027 korostaa erilaisten fyysisten harrastus-, liikunta- ja ulkoiluryhmien tärkeyttä sosiaalisen vuorovaikutuksen lisäämisessä ja yksinäisyyden poistamisessa sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Laatusuositus nostaa esille myös etä- yhteydet, joita voidaan käyttää esimerkiksi ryhmäohjaukseen, ryhmäkeskusteluihin tai ryhmäruokailuun.

Ikäihmisten päivätoiminta huomioidaan voimassa olevissa suosituksissa ja ohjelmissa edellä kerrotulla tavalla.

Edellä mainittuihin asioihin perustuen sosiaali- ja terveysministeriöllä ei ole tällä hetkellä aikomusta antaa suositusta päivätoimintaan liittyen.

Helsingissä 25.4.2025

Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso